

Salon sosiaali- ja terveyslautakunta

LASTENSUOJELUN MÄÄRÄAIKOJEN VALTAKUNNALLINEN VALVONTA

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) pyytää lastensuojelulain (417/2007) 27 a §:n perusteella kunnilta ja kuntayhtymiltä kaksi kertaa kalenterivuodessa tiedot lastensuojelulaissa ja sosiaalihuoltolaissa säädettyjen määräaikojen noudattamisesta. THL luovuttaa keräämänsä tiedot Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle (Valvira). Valvira siirsi sosiaalihuoltolain 3 §:n 2 momentissa säädetyn toimivaltajaon mukaisesti Lounais-Suomen aluehallintovirastolle Salon kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan antamien tietojen osalta.

Tiedonkeruujaksolla 1.10.2019-31.3.2020 Salon sosiaalitoimessa palvelutarpeen arvioinnit ylittyivät 11,1 %:ssa tapauksista. Kyseisellä seurantajaksolla palvelutarpeen arviointeja aloitettiin yhteensä 306, joista 34 ei valmistunut kolmen kuukauden määräajan puitteissa. Tätä edeltävästi seurantajaksolla 1.4.2019-30.9.2019 Salon sosiaalitoimessa palvelutarpeen arvioinnit ylittyivät 13,6%:ssa tapauksista.

Aluehallintovirasto pyysi 31.8.2020 Salon kaupungin sosiaali- ja terveyslautakuntaa selvittämään seikat palvelutarpeen arviointien käsittelyaikojen ylityksille ja kuvaamaan ne konkreettiset toimenpiteet, joilla se aikoo saattaa palvelutarpeen arvioinnit lainsäädännön mukaisiksi. Selvityspyyntö sisälsi hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaisen kuulemisen. Aluehallintovirasto on vastaanottanut Salon kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan selvityksen.

TAUSTAA

Aluehallintovirasto on päätöksessään 13.8.2018 (LSAVI/4009/05.06.02/2018) kiinnittänyt Salon kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan huomiota vastaisen varalle siihen, että lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisia määräaikoja on noudatettava. Huomion kiinnittäminen koski seurantajakson 1.10.2017-31.3.2018 määräaikojen ylityksiä. Tätä edeltävästi aluehallintovirasto on päätöksissään 28.6.2016, 5.7.2016 ja 20.10.2015 kiinnittänyt Salon kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan huomiota vastaisen varalle siihen, että lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisia määräaikoja on noudatettava. Samasta asiasta aluehallintovirasto on antanut Salon kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnalle huomauksen 16.2.2015.

LOUNAIS-SUOMEN ALUEHALLINTOVIKASTO

puh. 0295 018 000
fax 02 251 1820
kirjaamo.lounais@avi.fi
www.avi.fi

Turun päätoimipaikka
Itsenäisyydenaukio 2
PL 22
20801 Turku

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Ratkaisu

Aluehallintovirasto kiinnittää Salon kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnalle huomiota vastaisen varalle siihen, että lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisia määräaikoja on noudatettava palvelutarpeen arviointien valmistumisissa.

Aluehallintovirasto seuraa Salon kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnalle lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisten määräaikojen toteutumista seuraavien THL:n toteuttamien valtakunnallisten tiedonkeruiden avulla.

Perustelut

Säädökset

Lastensuojelulain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun.

Lastensuojelulain 4 §:n 1 momentin mukaan lastensuojelun on mm. pyrittävä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin.

Lastensuojelulain 26 §:n 1 momentin mukaan lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta.

Pykälän 2 momentin mukaan lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve.

Pykälän 3 momentin mukaan lisäksi on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen arviointi, jollei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita.

Pykälän 4 momentin mukaan arvion lastensuojelulain mukaisten palvelujen ja tukitoimien tarpeesta tekee sosiaalityöntekijä. Sosiaalityöntekijä arvioi lapsen kasvuolosuhteita sekä huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden mahdollisuuksia huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Arviointi tehdään kyseessä olevan tapauksen olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa. Arvioinnin tekemiseksi sosiaalityöntekijä voi tarvittaessa olla yhteydessä lapselle läheisiin henkilöihin sekä eri yhteistyötahoihin ja asiantuntijoihin siten kuin sosiaalihuoltolain 41 §:ssä säädetään.

Pykälän 5 momentin mukaan palvelutarpeen arvioinnin tekemisessä on noudatettava, mitä sosiaalihuoltolain 36 §:ssä säädetään. Arvio on aloitettava viipymättä ja saatet-

tava loppuun ilman aiheetonta viivytystä. Arvio on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta ja sen on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 §:n 1 momentin mukaan, kun kunnallisen sosiaalihuollon palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tietää sosiaalihuollon tarpeessa olevasta henkilöstä, hänen on huolehdittava, että henkilön kiireellisen avun tarve arvioidaan välittömästi. Lisäksi henkilöllä on oikeus saada palvelutarpeen arviointi, jolle arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Pykälän 2 momentin mukaan palvelutarpeen arviointi on aloitettava viipymättä ja saatettava loppuun ilman aiheetonta viivytystä. Arvioinnin tekeminen on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä siitä, kun asiakas, asiakkaan omainen tai läheinen tai hänen laillinen edustajansa on ottanut yhteyttä sosiaalipalveluista vastaavaan kunnalliseen viranomaiseen palvelujen saamiseksi, jos: 1) henkilö on yli 75-vuotias; 2) henkilö saa vammaisetuksista annetun lain (570/2007) 9 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaista ylintä hoitotukea.

Pykälän 3 momentin mukaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arviointi on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta ja arvioinnin on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta.

Pykälän 4 momentin mukaan arviointi tehdään asiakkaan elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaisensa ja läheisensä sekä muiden toimijoiden kanssa. Arviointia tehtäessä asiakkaalle on selvitettävä hänen yleis- ja erityislainsäädäntöön perustuvat oikeutensa ja velvollisuutensa sekä erilaiset vaihtoehdot palvelujen toteuttamisessa ja niiden vaikutukset samoin kuin muut seikat, joilla on merkitystä hänen asiassaan. Selvitys on annettava siten, että asiakas riittävästi ymmärtää sen sisällön ja merkityksen. Arviointia tehtäessä on kunnioitettava asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja otettava huomioon hänen toiveensa, mielipiteensä ja yksilölliset tarpeensa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä lasten ja nuorten sekä erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseen. Ikään-tyneen väestön palvelutarpeen selvitystä tehtäessä on lisäksi noudatettava, mitä vanhuspalvelulaissa säädetään. Lastensuojelutarpeen selvittämisestä palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä säädetään lastensuojelulaissa.

Pykälän 5 momentin mukaan palvelutarpeen arvioinnista vastaa palvelutarpeen arvioimisen kannalta tarkoituksenmukainen sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) 3 §:ssä tarkoitettu sosiaalihuollon ammattihenkilö, jollei muualla laissa toisin säädetä. Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja muiden erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden palvelutarpeen arvioinnin tekemisestä vastaa virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä.

Sosiaalihuoltolain 56 §:n 1 momentin mukaan, jos sosiaalihuollon järjestämisessä tai toteuttamisessa havaitaan asiakasturvallisuutta vaarantavia puutteita tai muita epäkohtia taikka toiminta on muutoin sosiaalihuoltolain vastaista, aluehallintovirasto voi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta. Määräystä

annettaessa on asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava. Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintovirasto voi velvoittaa kunnan tai kuntayhtymän noudattamaan 1 momentissa tarkoitettua määräystä sakon uhalla.

Sosiaalihuoltolain 57 §:n mukaan, jos sosiaalihuollon ohjauksen ja valvonnan yhteydessä todetaan, että kunta tai kuntayhtymä on sosiaalihuoltolain mukaista toimintaa järjestäessään tai toteuttaessaan menettänyt virheellisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä aluehallintovirasto voi antaa kunnalle tai kuntayhtymälle taikka virheellisestä toiminnasta vastuussa olevalle virkamiehelle huomautuksen vastaisen toiminnan varalle. Aluehallintovirasto voi, jos asia ei anna aiheutta huomautukseen tai muihin toimenpiteisiin, kiinnittää valvottavan huomiota toiminnan asianmukaiseen järjestämiseen ja hyvän hallintotavan noudattamiseen.

Selvitys

Aluehallintovirasto on vastaanottanut Salon kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan selvityksen 8.10.2020. Selvityksen mukaan palvelutarpeen arvioinnit, palveluohjaukset ja virka-ajan päivystykset tehdään Sointu-tiimissä. Tiimissä on viisi sosiaalityöntekijää, kuusi sosiaaliohjaajaa, psykologi sekä johtava sosiaalityöntekijä. Sointu-tiimissä on koko sen olemassaolon ajan eli vuodesta 2017 ollut pulaa sosiaalityöntekijöistä. Tiimissä on ollut toistuvia sosiaalityöntekijän sairauslomia, yksi tai useampi aloitteleva ja työhön perehtyvä sosiaalityöntekijä tai rekrytointiongelmien vuoksi avoin virka. Sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuus tiimissä on ollut suurta ja yksi merkittävin syy vaihtuvuudelle on loppukeskustelujen perusteella ollut työn kuormittavuus.

Selvityksen mukaan sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisten vireillepanojen lisääntyminen viime vuosina on heijastunut Sointu-tiimin työtilanteeseen. Lisäksi kiireelliset päivystykselliset tehtävät ovat lisääntyneet merkittävästi syksyllä 2019. Lapsia koskevien uusien yhteydenottojen määrä on nousut tammi-elokuun aikana 10% verrattuna vuoteen 2019 (647 / 710).

Selvityksen mukaan määräaikojen ylityksiä on saatu vähennettyä tarkastelemalla palvelutarpeen arvioinnin työskentelyprosessia sekä siirtämällä ei erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelutarpeen arviointityöskentely sosiaalityöntekijältä sosiaaliohjaajille. Selvityksessä tosin todetaan, että määräaikojen ylityksiä ei kuitenkaan ole kyetty em. toimin täysin korjaamaan.

Määräaikojen ylitykset on tarkoitus saada korjattua lain edellyttämälle tasolle. Selvityksen mukaan Salon perheiden palveluissa on jo ennen aluehallintoviraston selvityspyyntöä pohdittu keinoja tilanteen korjaamiseksi. Vuoden 2021 talousarviossa on esitetty Sointu-tiimin ohjaajan virkasuhteen määräaikaista muuttamista sosiaalityöntekijän viraksi. Lisäksi talousarviossa esitetään sosiaalityöntekijöiden palkan korottamista sosiaalityöntekijöiden saatavuuden varmistamiseksi. Myös henkilöstöjärjestelyillä pyritään korjaamaan tilannetta. Perhekuntoutuksen sosiaalityöntekijän työpanosta hyödynnetään palvelutarpeen arviointityössä ja loppuvuoden ajaksi perhekuntoutuskeskuksesta osoitetaan yhteensä 50 prosenttia sosiaalityöntekijän työpanoksesta palvelutarpeen arviointien toteuttamiseen.

Sointu-tiimissä resurssit on koettu riittämättömäksi. Selvityksen mukaan kuluvan vuoden aikana Sointu-tiimin sosiaalityöntekijöiden resurssia on ollut pakko käyttää avohuollon kiireellisten tilanteiden hoitamiseen. Selvityksessä uskotaan tilanteen kuitenkin paranevan. Talousarviossa esitetään perustettavaksi avohuoltoon uusi sosiaalityöntekijän virka, ja toinen avohuollon sosiaalityöntekijän virka on tarkoitus sijoittaa Sointuun. Lisäksi Sointu-tiimissä seurataan määräaikojen toteutumista kuukausittain ja avattujen palvelutarpeen arviointien määrää työntekijöittäin. Selvityksen mukaan tällä tavoin on mahdollista tasata työmäärää työntekijöiden kesken ja varmistaa palvelutarpeen arviointien valmistuminen lakisääteisessä määräajassa.

Arviointi

Aluehallintoviraston aiemmista päätöksistä huolimatta Salon kaupungin sosiaalitoimessa on jälleen palvelutarpeen arviointien käsittelyajoissa ylityksiä. Aluehallintovirasto toteaa, että saadun selvityksen perusteella Salon kaupungin sosiaalitoimessa on ryhdytty toimenpiteisiin mm. lisäämällä Sointu-tiimiin sosiaalityöntekijän resurssia ja arvioimaan sosiaalityöntekijöiden palkkaa sosiaalityöntekijöiden saatavuuden parantamiseksi sekä kehittämällä palvelutarpeen arviointiprosessia.

Valvira on lähettänyt aluehallintovirastolle tiedoksi Salon kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan THL:lle antamat vastaukset tiedonkeruujaksolta 1.4.2020-30.9.2020. Tämän vastauksen mukaan palvelutarpeen arvioinnit ylittyivät 9,3 %:ssa tapauksista. Tietojen mukaan palvelutarpeen arviointeja valmistui yhteensä 183, joista 17 ylitti kolmen kuukauden enimmäismääräajan. Aluehallintovirasto toteaa, että palvelutarpeen arviointien käsittelyaikojen ylityksissä on havaittavissa pieni laskeva suunta (tiedonkeruujakso 1.4.2019-30.9.2019 ylitys 13,6 %, seurantajakso 1.10.2019-31.3.2020 ylitys 11,1% ja tiedonkeruujakso 1.4.2020-30.9.2020 ylitys 9,1 %). Aluehallintovirasto arvioi, että Salon kaupungin sosiaalitoimessa tehdyt toimenpiteet eivät ole olleet riittäviä tai tehdyt toimenpiteet eivät vielä ole toteutuneet riittävästi, jotta palvelutarpeen arvioinnit valmistuisivat sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisissa määräajoissa.

Aluehallintovirasto toteaa, että määräajoilla pyritään turvaamaan lasten ja perheiden oikeuksien varhainen ja yhdenvertainen toteutuminen. Jokaisella sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus saada asiansa käsiteltyä sille laissa säädetyssä määräajassa.

Aluehallintovirasto toteaa edelleen, että lainsäätäjä on pyrkinyt määräajoilla varmistamaan sen, että lastensuojeluasioiden käsittelyyn kohdennetaan riittävästi voimavaroja. Palvelutarpeen arviointi on jokaisen lapsen kohdalla aloitettava viipymättä ja saatettava loppuun ilman aiheetonta viivytystä.

Lopuksi aluehallintovirasto toteaa, että kunnassa tulee olla riittävä määrä sosiaalihuollon ammattihenkilöitä ja muuta asiakastyöhön osallistuvaa henkilöstöä, jotta lakisääteiset tehtävät tulevat hoidetuiksi asianmukaisesti ja päätökset tehdyiksi ilman aiheetonta viivytystä niin lastensuojeluilmoitusten käsittelyssä, palvelutarpeen arvioinneissa kuin muissa sosiaalihuollon toimenpiteissä kuten asiakassuunnitelmat ja päätökset.

MUUTOKSENHAKU

Aluehallintoviraston antamaan huomion kiinnittämiseen ei sosiaalihoitolain (710/1982) 57 §:n 3 momentin mukaan saa hakea muutosta valittamalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa sosiaalihuollon ylitarkastaja Sini Virtanen, puh. 0295 018 000 (vaihde).

Lakimies

Pia Leikasto

Sosiaalihuollon ylitarkastaja Sini Virtanen

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Valvira

Tämä asiakirja LSAVI/6114/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSAVI/6114/2020 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Leikasto Pia 12.01.2021 12:55

Esittelijä Virtanen Sini 12.01.2021 12:34

